

2017-12-20
N2017/07438/FF

Näringsdepartementet

Remiss av betänkande Ett land att besöka. En samlad politik för hållbar turism och växande besöksnäring (SOU 2017:95)

Remissinstanser

- 1 Riksdagens ombudsmän
- 2 Arbetsförmedlingen
- 3 Boverket
- 4 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande
- 5 Havs- och vattenmyndigheten
- 6 Institutet för språk och folkminnen
- 7 Kommerskollegium
- 8 Konkurrensverket
- 9 Konstnärsnämnden
- 10 Konsumentverket
- 11 Lantmäteriet
- 12 Livsmedelsverket
- 13 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
- 14 Myndigheten för yrkeshögskolan
- 15 Myndigheten för kulturanalys
- 16 Naturvårdsverket
- 17 Nämnden för hemslöjdsfrågor
- 18 Patent och Registreringsverket
- 19 Polismyndigheten

- 20 Post och telestyrelsen
- 21 Riksantikvarieämbetet
- 22 Riksarkivet
- 23 Svenska Institutet
- 24 Statistiska Centralbyrån
- 25 Statskontoret
- 26 Sjöfartsverket
- 27 Skogsstyrelsen
- 28 Statens energimyndighet
- 29 Statens fastighetsverk
- 30 Statens jordbruksverk
- 31 Statens konstråd
- 32 Statens kulturråd
- 33 Statens maritima museer
- 34 Statens skolverk
- 35 Svenska Unescorådet
- 36 Sveriges geologiska undersökning
- 37 Tillväxtanalys
- 38 Tillväxtverket
- 39 Trafikanalys
- 40 Trafikverket
- 41 Transportstyrelsen
- 42 Universitetskanslersämbetet
- 43 Universitets- och högskolerådet
- 44 Verket för innovationssystem
- 45 Arjeplog kommun
- 46 Bergs kommun
- 47 Borgholms kommun
- 48 Båstad kommun
- 49 Dorotea kommun

- 140 Destination Glada Hudik
- 141 Destination Småland
- 142 Destination Åsnen
- 143 Ekoturismföreningen
- 144 Folkets hus och parker
- 145 Friluftsförbundet
- 146 Föreningen Ridleder Tiveden
- 147 Företagarnas riksorganisation
- 148 Gotlands husbehovsfiskeförening
- 149 Göteborg &co
- 150 Handelsanställdas förbund
- 151 Hela Sverige ska leva
- 152 Hotell- och Restaurangfacket
- 153 Hushållningssällskapet förbund
- 154 Hästnäringens Nationella Stiftelse
- 155 Ideell kulturallians
- 156 Internationella Företagarföreningen i Sverige
- 157 IT- och telekomföretagen
- 158 Jägarnas Riksförbund
- 159 Jämtland Härjedalen Turism
- 160 Institutet för språk och folkminnen
- 161 Kalmar läns museum
- 162 Konstnärliga och litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd
- 163 Kulturmiljöförbundet
- 164 Landsbygdsnätverket
- 165 Landsorganisationen i Sverige
- 166 Lantbrukarnas Riksförbund
- 167 Laponiatjuottjudus
- 168 Livsmedelsföretagen
- 169 Läns museernas samarbetsråd

- 170 Länsteatrarna i Sverige
- 171 Maritimt Forum
- 172 Moderna Museet
- 173 Naturbruksskolornas förening
- 174 Naturskyddsföreningen
- 175 Näringslivets Regelnämnd
- 176 Näringslivets Transportråd
- 177 Parks and resorts
- 178 Rally Sweden
- 179 Regelrådet
- 180 Regional Musik i Sverige
- 181 Research Institutes of Sweden
- 182 Riksförbundet Sveriges Muséer
- 183 Sametinget
- 184 Skärgårdarnas Riksförbund
- 185 Skansen
- 186 Skistar
- 187 Skärgårdsstiftelsen
- 188 Statens centrum för arkitektur och design
- 189 Stiftelsen för kunskap- och kompetensutveckling
- 190 Stiftelsen för miljöstrategisk forskning
- 191 Stockholms Handelskammare
- 192 Stockholms lokaltrafik
- 193 Stockholm Skavsta Airport
- 194 Stockholms Visitors Board
- 195 Sveaskog
- 196 Svensk Camping
- 197 Svensk Cykling
- 198 Svenskt Friluftsliv
- 199 Svensk Handel

- 200 Svensk Kollektivtrafik
- 201 Svensk Scenkonst
- 202 Svensk Turism
- 203 Svenska Bilsportförbundet
- 204 Svenska Filminstitutet
- 205 Svenska kyrkan
- 206 Svenska liftanläggningars organisation
- 207 Svenska regionala flygplatser
- 208 Svenska stadskärnor
- 209 Svenska Turistföreningen
- 210 Svenskt Flyg
- 211 Svenskt Näringsliv
- 212 Sveriges akademikers centralorganisation
- 213 Sveriges Bussföretag
- 214 Sveriges Fisketurismföretagare
- 215 Sveriges Fiskevattenägareförbund
- 216 Sveriges Hembygdsförbund
- 217 Sveriges jordägareförbund
- 218 Sveriges kommuner och landsting
- 219 Sveriges Olympiska Kommitté
- 220 Sveriges Riksidrottsförbund
- 221 Sveriges Sportfiske- och Fiskevårdsförbundet
- 222 Swedavia
- 223 Swedish Incubators&Science Parks
- 224 Swedish Lapland
- 225 Swedish Network of Convention bureaus
- 226 Taxiförbundet
- 227 Tjänstemännens Centralorganisation
- 228 Tourism in Skåne
- 229 Transportföretagen

230 Turistrådet i Västsverige

231 Visit Blekinge

232 Visit Dalarna

233 Visit Linköping

234 Visit Stockholm

235 Visita

236 Visit Luleå

237 VisitSweden

238 Världsnaturfonden

239 Västarvet

240 Västerbottens museum

Remissvaren ska ha kommit in till Näringsdepartementet senast fredagen den 6 april 2018. Svaren ska lämnas i elektronisk form och då både i wordformat och pdf-format. Remissvaren ska skickas till följande adresser: n.registrator@regeringskansliet.se samt n.remisser.ff@regeringskansliet.se

I remissvaret ska Näringsdepartementets diarienummer

N2017/07438/FF anges. Ange också remissinstansens namn samt ovan nämnda diarienummer i ämnesraden på e-postmeddelandet.

I remissen ligger att regeringen vill ha synpunkter på förslagen eller materialet i betänkandet. Om remissen är begränsad till en viss del av betänkandet, anges detta inom parentes efter remissinstansens namn i remisslistan. En sådan begränsning hindrar givetvis inte att remissinstansen lämnar synpunkter också på övriga delar.

Myndigheter under regeringen är skyldiga att svara på remissen. En myndighet avgör dock på eget ansvar om den har några synpunkter att redovisa i ett svar. Om myndigheten inte har några synpunkter, räcker det att svaret ger besked om detta.

För **andra remissinstanser** innebär remissen en inbjudan att lämna synpunkter.

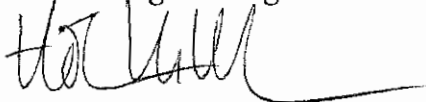
Remissinstanserna kan utan kostnad få ytterligare högst 1 exemplar av betänkandet. Exemplaren beställs hos Wolters Kluwers kundservice, 106 47 Stockholm. Telefon 08-598 191 90, fax 08-598 191 91, e-post kundservice@wolterskluwer.se. Ange vid beställning att exemplaren är avsedda för remissändamål.

Betänkandet finns också att ladda ned från regeringens webbplats www.regeringen.se

Frågor under remisstiden besvaras av Henrietta Schönenstern, telefon 08-405 4597 eller henrietta.schonenstern@regeringskansliet.se

Råd om hur remissyttranden utformas finns i Statsrådsberedningens promemoria Svara på remiss – hur och varför (SB PM 2003:2). Den kan laddas ner från Regeringskansliets webbplats www.regeringen.se

Med vänlig hälsning

Håkan Hillefors
Departementsråd

Kopia till

Wolters Kluwers kundservice, 106 47 Stockholm

Sammanfattning

Utredningens förslag

Mål

Utredningen föreslår att regeringen föreslår att riksdagen fattar beslut om ett nytt övergripande politiskt mål för hållbar turism och växande besöksnäring: *att öka besöksnäringens och turismens bidrag till hållbar ekonomisk, social och miljömässig utveckling i hela landet.* Utredningsarbetet har haft som utgångspunkt att det är mycket viktigt att de tre hållbarhetsperspektiven hanteras i en helhet så att politiska krav som ställs på miljömässig och social hållbarhet balanseras med stimulanser för ekonomisk hållbarhet.

Strategi, insatsområden och delmål

Vidare förslår utredningen att regeringen utvecklar, antar och genomför *en nationell strategi för hållbar turism och växande besöksnäring* – en plattform för hur politiken ska utformas och genomföras fram till 2030 – och att utveckling av denna strategi sker i samverkan med besöksnäringen, statliga myndigheter, regioner, kommuner och civilsamhället. Utredningen föreslår att den nationella strategin delas upp i ett antal strategiska insatsområden och att det övergripande målet för hållbar turism och växande besöksnäring bryts ner på mätbara delmål inom dessa strategiska områden. De strategiska insatsområden som utredningen föreslår är; *Digitalisering, Kompetensförsörjning, Utveckling innovation och forskning, Tillgänglighet, Naturturism, Kulturturism, Måltidsturism, Evenemang och stora möten och Företagens villkor.* Detta är förslag som bör utvecklas i det föreslagna strategiarbetet och över tid.

Nationellt besöksnärlingsforum

Utredningen föreslår vidare att regeringen inrättar ett Nationellt besöksnärlingsforum som får uppdraget att ta fram den nationella strategin för hållbar turism och växande besöksnäring samt därefter koordinera genomförandet av strategin. Förslagsvis inrättas Nationellt besöksnärlingsforum för att verka under en tidsperiod på 5–8 år, under tiden som strategin utvecklas och implementeras.

Ny nationell funktion för utveckling och innovation

Innovation och ett kontinuerligt utvecklingsarbete är helt nödvändigt för att bemöta turismens och besöksnäringens potential, tillväxt och utmaningar – inte minst är detta väsentligt i ett hållbarhetsperspektiv. I den globala konkurrensen behöver företag och destinationer erbjuda upplevelser i form av produkter och tjänster som håller mycket hög kvalitet. Detta ställer krav på att besöksnäringens aktörssystem, såväl privata som offentliga aktörer, har en hög innovationsförmåga som säkerställer utveckling av företag, produkter, tjänster och processer. Även den ideella sektorn har en roll att fylla. En viktig förutsättning för detta är att besöksnäringens branscher och behov koordineras med innovationsstödsystemet. Utredningen bedömer att det i dag saknas forum med nationellt samlat ansvar för långsiktig kunskapsutveckling och innovation inom flera av de strategiska insatsområdena utredningen föreslår, och då främst för *Digitalisering, Naturturism, Kulturturism, Måltidsturism och Evenemang och stora möten*. Då både företagen och samhället har ett intresse av att utveckla besöksnäringen och de platser – destinationer – där turismen sker bedömer utredningen att det finns ett starkt värde i ett organiserat samarbete mellan staten, regioner, kommuner och näringslivet för att skapa en mer konkurrenskraftig och innovativ besöksnäring.

Utredningen föreslår bildande av *en ny nationell funktion* med rollen att verka för långsiktig uppbyggnad av innovationsförmåga och kunskapsutveckling inom en rad strategiska insatsområden samt koordinera besöksnäringens branscher och deras behov med innovationsstödsystemets aktörer. Den nationella funktionens roll ska vara att utgöra ett stöd till företagens och regioners utvecklingsarbete genom att:

- främja gränssnittet mellan besöksnäringens branscher, akademi och offentlig sektor i frågor rörande innovation och forskning
- baserat på den nationella strategin för hållbar turism och växande besöksnäring prioritera bland strategiska insatser för innovation och utveckla former för innovationsarbete i besöksnäringen
- när det är relevant, samordna nationella innovations- och utvecklingsprojekt och ansökningar av medel för utveckling och innovation inom de strategiska insatsområdena
- genomföra kartläggningar och analyser som stöd för utveckling av de strategiska insatsområdena digitalisering, naturturism, kulturturism, måltidsturism och stora evenemang och möten. Uppdraget bör utformas så att detta genomförs i samordning med relevanta myndigheter
- utveckla kunskapsbaserade verktyg och modeller inom besöksnäringens strategiska insatsområden digitalisering, naturturism, kulturturism, måltidsturism och stora evenemang och möten
- sprida dessa fakta och verktyg till besöksnäringens företag och organisationer, kunskaps- och innovationsstödsystemet och andra offentliga aktörer, nationellt och regionalt.

Utredningen bedömer att valet av huvudmannaskap för denna funktion kommer att påverka långsiktighet, olika aktörers engagemang, besöksnäringens branschers koppling till det svenska innovationsstödsystemet liksom hur framtida insatser bidrar till kunskapsutveckling på forskarnivå. Det sistnämnda är av vikt för spridning av kunskap till utbildningssystemet och därmed på sikt för besöksnäringens kompetensförsörjning. Utredningen föreslår tre alternativa huvudmannaskap och redogör för bedömda styrkor och svagheter och ekonomiska konsekvenser för de olika förslagen.

En stärkt myndighetssamordning

Utredningen föreslår att regeringen ger den befintliga myndighetssamordningen, som sker inom ramen för Besöksnäringens myndighetsgrupp och under sammankallande av Tillväxtverket, ett stärkt mandat.

Förslag på ytterligare insatser

Utredningen har i sitt arbete utgått från att en politik för hållbar turism och växande besöksnäring ingår som en naturlig del i det gemensamma och smarta samhällsbygget. Hållbar utveckling av besöksnäring och turism kan inte isoleras från andra utvecklingsområden kopplat till stads- och landsbygdsutveckling. Detta gäller såväl lokalt, regionalt som nationellt. En smart, hållbar, inkluderande miljö skapar attraktionskraft för många ändamål; företagande, innovationer, arbete, boende och besök.

Utöver huvuduppdraget att föreslå en samlad politik har det ingått i utredningens uppdrag att kartlägga besöksnäringens behov, utmaningar och hinder för en hållbar utveckling, på följande områden och därefter föreslå konkreta insatser och möjliga förenklingar och som kan mobilisera andra aktörers insatser:

- digitalisering inklusive digital tillgänglighet
- forskning och innovation
- kompetensförsörjning, kompetensutveckling
- trafikutbud i befintlig infrastruktur rörande besöksnäringen
- nyttjande av exempelvis stads-, natur- och kulturmiljöer
- sysselsättning
- företag inom naturturism samt kulturturism
- data och statistik.

I betänkandet föreslås ett antal konkreta insatser på dessa områden. Några exempel är:

- Ett fyraårigt uppdrag och 30 miljoner kronor till Tillväxtverket att utveckla en pilotsatsning på Hållbar destinationsutveckling genom samarbete mellan stad och landsbygd.
- Ett tvåårigt uppdrag och 25 miljoner kronor till Research Institutes of Sweden AB (RISE) för att identifiera och definiera arbetssätt och skapa program och projekt för att i större omfattning än i dag inkludera besöksnäringens aktörer i befintliga innovationsstrukturer.

- Ett fyraårigt uppdrag och 60 miljoner kronor till Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas) för att i samverkan med relevanta myndigheter och i dialog med lärosäten och branschernas forskningsråd, analysera vilka forskningsbehov som finns kopplade till besöksnäring och turism samt ta initiativ till och stödja strategisk forskning och utveckling med relevans för besöksnäringen.
- Ett treårigt uppdrag och 25 miljoner kronor till Verket för innovationsstödssystem (Vinnova) att utveckla insatser för hållbara evenemang med fokus på säkerhet.
- Ett tvåårigt uppdrag och 40 miljoner kronor till Tillväxtverket för att växla upp arbetet med förenkling för företag i besöksnäringen.

Utredningens uppdrag

Utredningen har haft i uppdrag att lämna förslag på en sammanhållen politik för hållbar turism och växande besöksnäring. Syftet med uppdraget har varit att ge regeringen underlag för att stärka besöksnäringen som export- och jobbmotor i hela landet. I uppdraget har ingått att lämna förslag på en politik som skapar förutsättningar för tillväxt, företagande och sysselsättning och som bidrar till att aktörerna gemensamt kraftsamlar inom besöksnäringen. I uppdraget har ingått att analysera målen för turismpolitiken och att kartlägga besöksnäringens behov och hinder för en hållbar utveckling och föreslå insatser. I uppdraget ingår att föreslå hur samverkan och samordning mellan näringen och offentliga aktörer kan utvecklas. Vidare har det ingått att föreslå hur kontaktytor mellan myndigheter, näringsliv, akademi och civilsamhället kan utvecklas.

Begränsningar av uppdraget har varit att utredningen inte ska föreslå insatser för hur Sverige marknadsförs i utlandet. Vidare ska utredningen inte genomföra översyn och ta fram förslag beträffande skatte- och avgiftsregler eller förändringar i skatteförfarandet.

Uppdragets bakgrund

Svensk turism och besöksnäring var senast föremål för en statlig offentlig utredning 2004. Under de 13 år som gått sedan dess har världen förändrats radikalt, inte minst genom den digitala utvecklingen. Världen har upplevt en global finanskris och därefter en flyktingkris som är den största sedan andra världskriget. Vidare har en rad av de senaste årens terrorattacker varit inriktade på populära och turisttåta besöksmål.

På senare år har fenomenet hyperturism, där snabbt ökande besöksstryck i städer eller på speciellt attraktiva platser, belastat samhällsfunktioner och påverkat fastighetsmarknaden på ett sätt som får folkopinionen att vända sig mot fortsatt tillväxt inom turism. I Sverige är hyperturism överlag inget problem men på några platser, till exempel Kungälv, noteras att trycket av besökare har ökat markant enbart det senaste året.

Trots påverkan av den globala ekonomiska, finansiella och sociala krisen och andra utmaningar har turismen och besöksnäringen visat på motståndskraftig tillväxt globalt och nationellt under senare år. Det globala resandet uppgick under 2016 till 1,24 miljarder ankomster, en ökning med 4,3 procent från året innan. Enligt FN:s världsturismorganisation ökade resandet till och inom alla världsdelar, undantaget Mellanöstern dit resandet sjönk med drygt 4 procent. 2016 uppskattades turismkonsumtionen i Sverige omsätta uppemot 300 miljarder kronor och sysselsätta cirka 170 000 personer. Värdet av de inhemska besökarnas konsumtion utgjorde 60 procent av den totala konsumtionen. De resterande 40 procenten var således de utländska besökarnas konsumtion vilket skapar ett exportvärde på 120 miljarder kronor, ungefär 6 procent av Sveriges totala export. Denna export, till skillnad från annan export, genererar momsintäkter motsvarande 17 miljarder kronor.

Flera länders regeringar, även Sveriges, inser att turismen har kapacitet att stimulera ekonomin och att turism och besöksnäringen därmed erbjuder möjligheter att bidra till nationalekonomiska mål. Utveckling av turismpolitik är en alltmer komplex process, med längre tidshorisont och bredare omfattning än tidigare. Detta kräver ett innovativt och samlat politiskt angreppssätt som kan utveckla mål och genomföra en politik som adresserar och sträcker sig över flera politikområden.

Konsekvenser av förslagen

Utredningens sammantagna bedömning är att förslagen leder till positiva samhällsekonomiska effekter genom att möjliggöra att de samlade resurserna inom besöksnäringens aktörssystem används mer effektivt än i dag. Utredningen bedömer att förslagen indirekt kan leda till att företagen inom besöksnäringens branscher blir mer lönsamma och sysselsätter fler personer än om förslagen inte genomförs. Sysselsättningseffekterna har potential i hela landet. Turismen sysselsätter fler personer i storstäderna än i landsbygderna. Däremot är turismen och besöksnäringen viktig i Sveriges landsbygder för sin relativa roll, då varje enskild möjlighet till företagande eller anställning har relativt större betydelse i landsbygder än i de snabbväxande städerna. Besöksnäringen är en näring som bidrar till att länka samman olika delar av Sverige med varandra. Besöksnäringen och fortsatt utveckling av turismen i Sverige har potential att fungera som ett kitt mellan olika delar av landet, inte minst mellan stad och landsbygder.

Givet att utredningens förslag kommer att leda till ökad sysselsättning enligt mönster som följer den fördelning av kvinnor, män, inrikes födda respektive utrikes födda som besöksnäringens branscher har i dag kommer förslagen att påverka kvinnor födda i och utanför Sverige samt män födda utanför Sverige i högre utsträckning i jämförelse med åtgärder som påverkar hela näringslivet.

Vidare ser utredningen möjligheter för regeringen att i den nationella strategin för hållbar turism och växande besöksnäring som föreslås utvecklas tydligare styra insatser för att bidra exempelvis till nyanländas inträde och etablering på arbetsmarknaden. En förutsättning för att kunna följa upp och bidra till jämställdhet och integration är tillgång till kunskap. Utredningens förslag om ökad forskning samt om utvecklad data och statistik syftar till att ge olika aktörer bättre verktyg för att bland annat förstå besöksnäringens strukturer och effekter för olika grupper vilket i sin tur kan antas bidra till möjligheter att nå mål för jämställdhet och integration. Förslaget om en ny nationell funktion för utveckling och innovation kommer att kunna ha särskild betydelse för små företag. Utredningens bild är att små och medelstora företag generellt har mer begränsad kapacitet att satsa på forskning och utveckling och att tillgodogöra sig kunskap än stora företag.

Förslagen om att stärka forskning om besöksnäringen kan mot den bakgrunden förväntas ha störst nytta för stora företag, samtidigt som förslagen om att utvärdera insatser för innovation och att inkludera besöksnäringens aktörer i befintliga innovationsstödsstrukturer i större omfattning än i dag har stor potential för små företag eftersom de anses vara extra svaga på att omsätta forskning till lönsam affärsutveckling.

Utredningens förslag rörande kompetensutveckling för myndigheter och företag syftar till att underlätta för företag i besöksnäringen att göra rätt vilket bedöms få större effekter för små företag som ofta har lägre administrativ förmåga än stora företag.

Utredningens förslag har stor påverkan på landsting och kommuner eftersom turismen och besöksnäringen till sin natur är lokal och platsbunden. Då förslagen utgår från en frivillhet för landsting, regioner och kommuner påverkar de inte den kommunala demokratin eller uppgiftsfördelningen mellan staten och kommunsektorn. Utredningens uppdrag har varit att ge förslag på en samlad politik samt hur samverkan och samordning mellan näringen och offentliga aktörer kan utvecklas. Det ligger i uppdragets natur att förslagen medför konsekvenser för en rad myndigheter och organisationer.

Förslagen bedöms i en grov uppskattning medföra årliga kostnader på mellan 50 och 110 miljoner kronor, beroende av vilket alternativ som beslutas. Utredningen föreslår att kostnaderna belastar statsbudgeten, samt beroende av vilket alternativ som väljs för ny utvecklingsfunktion eventuellt även finansieras av regioner, landsting, kommuner och besöksnäringen. Därtill uppskattar vi att förslagen innebär engångskostnader på cirka 275 miljoner kronor. Vi föreslår att dessa finansieras av statsbudgeten.